Ч. 135 (11.103). Львів, вівторок 21. червня 1927. [illegible] Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ратуймо Холмщину.

З нагоди закладин вугольного каміння під українську національну фортецю Холмщини.

Українська здавен давна холмська земля разом з її столицею Холмом коротає нині невеселі і невідрадні хвилі під польським правлінням. Та всеж, не зважаючи на всі польонізаційні заходи польської держави, здобулося тамошнє українське громадянство на великий подвиг, на великий чин, що буде переломовим у житті цієї частини землі української. Вчора,, тоб то в неділю дня 19. VI., відбулося в Холмі свято закладин угольного каменя під „Рідну Хату". Скромні заміри „Рідної Хати"! Вона бажає підвести в цьому році свій будинок, майбутню фортецю всеї землі холмської лише під дах, але й це може не здійснитись. Акція збірок на Холмщині йде мляво, а заклик „Рідної Хати" до інших українських земель майже не знайшов відгуку.

А такий дорогий для нас старий Данилів Холм, що напевно й Галичина прийде йому на поміч. Ще сильні у нас спомини про те, чим була до війни Галичина для української справи, як тут билося серце України, зберігався її невмирущий дух. І здавалося нам, що як тільки впаде сокальський кордон, то Холмщина зіллється з Галичиною в одно ціле, як було колись. Зміцниться Холмщина, відчує прилив нових сил...

Впав сокальський кордон! Вже кілька літ! А Холмщина ще бідніша, ще нещасливіша, як була перед війною. Війна змела всю інтелігенцію, що вийшла з рідного краю, і рознесла її по далеких просторах Сходу. Не лишилося на Холмщині майже нікого: ні одного адвоката, ні одного лікаря, ні одного інжиніра, ні одного незалежного, матеріяльно забезпеченого інтелігента. Є лише кілька б. народніх учителів, селянських дітей, що сидять без посад і тяжко бідують на своїх малоземельних господарствах. Є з 45 священників у всіх 8 повітах Холмщини і Підляшша, але тільки одиниці серед них признаються до українства і то обережно, потихеньку, а переважаюча більшість духовенства ще не вийшла зпід впливів російської культури і духа.

Натомість в кожному селі є польський учитель, а то і кілька, що вчать українських дітей виключно по польськи. І вже не вміють наші діти читати по українськи, вже не можуть взяти української книжки до рук, а науки релігії вчаться лише устно, зі слів священика.

Є в наших селах на Холмщині другий провідник польської культури, поміщик — пан, а де пани попродавали свої землі, там осіли, як також на всіх церковних землях, осадники-мазури, все куркулі, з панською пихою, з почуттям своєї вищости і сили. А наш селянин ще більше змарнів: не продали йому ані клаптика землі, не помогли відбудувати зруйнованої хати, лише позбувся він заробітку та остав майже без засобів до життя.

Нарешті ще один могутній чинник польського духа і культури збільшився та зріс на нашій землі — польський костел. Рясно засіяна ними Холмщина; до старих костелів долучено нові: більше сотні православних церков перемінено на латинські костели; тому, що колись були вони греко-католицькими церквами. Так наші ж давні муки і терпіння за ті святині обернено проти нас! А в більшости православні церковці стоять замкнені, з побитими вікнами, з продіравленими дахами. Найдете їх по богатьох-богатьох селах Холмщини! Як давить душу, як пригноблює чоловіка вид такої святині, що віддана на поталу руїнника — часу! А тут спомини тиснуться до голови і серця: ось у тій церкві бралося шлюб, хрестилося дітей, ховалося батьків... Тепер не можна і приступити до неї; не можна огородити, не можна відремонтувати. Мовчить стара церква, сумна, почорніла; по-тиху вмірає. Але чим ближче до смерти, тим сильніше промовляє вона до нас... Тяжко... А буває, що насилають і спокусу до тих церков. І тоді непомітно, легенько відчиняється церква, приходить священик в рясі ще й з бородою, править службу Божу по-нашому і проповідь виголошує в рідній мові. Це — апостол н о в о ї унії східного обряду; унії польської, не української. — Так то у нас тепер на Холмщині.

Однак не вмерла Холмщина, бореться, як може, з новим лихоліттям, сама, своїми мужицькими силами. Повстають помаленьку філії, нашої просвітньої інституції „Рідна Хата". А ото вчора розпочалась будова першого українського будинку в Даниловій столиці — Холмі. Є ще у Холмі з часів Данила „стюденець, рекомий кладязь, сажений имущи 35", але не українці пють з него воду. Ще „стоїть столп, поприще от города, камен; колись був „на нім орел камен изваян", а тепер... краще і не згадувати. Ще високо вгорі пишається на місці Данилової православної церкви пізніший греко-католицький собор, але тепер в ньому загніздились єзуїти. І ось в цьому історичному, княжому Холмі щойно перший будинок український повстає; десь на передмісті, в глухому закуті. Тай цей з таким трудом здвигається. Та завдання його великі. Оце твориться фортеця національно загроженої полоси української і кожний українець і українка повинні внести в її будову бодай одну цеголку.

Сергій Хруцький
голова Української Парл. Репр.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Серед глухої мовчанки.

Радикально-направяцький *„Глос Правди"* — це справжній *enfant terrible.* Від часу до часу втне таку штуку, що тільки рота відчиниш. І де в цеї „страшної дитини" береться така нечувана відвага — подумаєш. От недавно на сторінках *„Глос-у Правди"* п. Узембло великодушно визнав незалежність України від Збруча до... доки хочете на схід. Що за шум тоді учинився був, аж лячно згадувати. Пп. Узембло і Стпічинський бють у дзвін: визнаємо тай годі! — а ендеки за голову беруться: як — мовляв — можна таку зраду на „ойчизні" поповнювати, якусь гайдамацьку Україну визнавати — хочби й на місяці. Мало що до громадянської війни не прийшло. А все те хитро було продумане, щоби змінити становище п. Патека в підготовлюваному радянсько-польському пакті про неагресію. Мовляв: або поступайтесь в пактових пунктаціях, або ми вам з Україною такого пива наваримо, що їй Богу перепєтесь.

На щастя, вся та хуртовина з „незалежною Україною" минула без шкоди. Підождали якийсь час „моральні санатори" з *„Глос-у Правд-и"*, а коли все заспокоілося, нову штуку втяли. От недавно звилася в цьому відважному органі передовиця п. Стпічинського під хапаючим за очі червоним написом: „Ф я с к о ц е н т р а л і с т и ч н о ї с и с т е м и к е р м у в а н н я П о л ь щ е ю". В цій статті стверджує п. Стпічинський, що польський централізм не склав іспиту зрілости, що він виявив себе нездарним і непідходячим до польської дійсности, що він збанкрутував. Польща є площиною ріжнородних умов господарчо-культурного життя в поодиноких частинах польської держави, площиною зріжничкованих психічних типів та ріжнородности національного складу держави. З огляду на те централізм так підходить до сучасної Польщі, як пястук до носа. Не диво — мовляв, — що

„гасло автономії з однаковою силою висувають познанці, українці і білоруси. Коли навіть взяти на увагу у познанців ділання чинників політично-персональної натури, звернених проти інтересу держави, то годиться признати, що познанець, домагаючись автономії, має свою рацію, лише що загублену в хаосі політичної демаґоґії. Та з точки погляду інтересів держави нам вистане самий факт істнування цеї рації... Розуміється, тим більшу рацію мають українці і білоруси і було би помилкою, колиб знехтувати непроминаючу силу тієї рації. Скорше чи пізніше річпосполита буде змушена їй підчинитися. Отже виринає питання, чи не є завданням передбачуючої політики піти на стрічу тій рації, заспокоїти аспірації громадян у добі, коли то мусить дати всі зиски для поглиблення звязків, що єднають серце і життєвий інтерес громадянина з державою, і коли перехід від одної системи до другої може бути довершений в атмосфері благодатнього мира — так, як вимагає користь реформи, — ступнево, без потрясень і боротьби. Крім того виринає питання: чи є доцільним вижидати, аж під впливом таких чи інших конечностей, може навіть зовнішніх, держава найдеться в примусовому положенні робити винятки від пануючої системи для поодиноких частин своїх громадян і територій, що не може остати без відємних наслідків для моральної одноцілости і консолідації річипосполитої? Чи не годилось би змінити систему для цілої держави в той спосіб, щоби вона заспокоювала автономічні аспірації громадянства, а ліквідуючи істнуючі на тому підкладі тертя, втягала всі сили громадян до продуктивної праці з користю для держави".

Пп. направяки, виступаючи з визнанням хочби навіть планетної „незалежної України", прийшли до пересвідчення, що тут щось не наладжується. „Незалежна Україна" на схід від Збруча, а що на захід? Це й було причиною наведеної вгорі аналізи істнуючої в Польщі системи та загідної спроби зачеплення за автономізм. Тому то підходять вони до цього питання незвичайно ніжно, нюансово; тому починають від Познанщини, щоби не вразити чулих сердець ендеції; тому ініціюють автономічну дискусію, зазначуючи, що та дискусія лишиться тільки... паперовою дискусією, бо вони не бажають „з дня на день вивертати життя горі дном". Іншими словами: вони виразно зазначують, що автономічна дискусія має тільки „спортове" значіння. Отже: подискутуймо! — і кидають вони слово в польське громадянство.

Від появи цеї статті минуло вже два тижні, а тут аби хто словом писнув. Про „незалежну Україну" можна дискутувати, навіть писати ентузіястичні статті, але про „зміни централістичної системи" краще мовчати. І вся польська преса мовчить. Набрали води в рот навіть такі заприсяжені автономісти, як пепесівці. Тільки новий редактор „Роботніка" М Недзялковський в статті: „Н а м е р т в і й т о ч ц і" виходячи з нового опозиційного становища до уряду марш. Пілсудського, робить йому реторичні докори за нерозвязання національного питання.

Воюючи з польським націоналізмом, яким до крови і кости просякнула ППС, п. Недзялковський голосно мріє про державу Ягайлонів і так докоряє потравневому урядові:

„З точки погляду п о л ь с ь к о ї д е р ж а в н о ї п о л і т и к и найбільше розчарування потравневих днів можна звести до вдержання національної справи на м е р т в і й т о ч ц і. Зовсім природно, що не думаємо про авантури в роді охоти „розбивати" СРСР і т. і. Польща могла і може бути державою, в якій народи український і білоруський найдуть умови для спокійного культурного *(sic!)* розвитку. Тоді західні струї цивілізації побачать у Варшаві притягаючу точку для вагаючих славянських громадянств Сходу".

Так то серед глухої мовчанки голосно мріють польські „санатори" і „реформатори" про системи правління, думаючи, що національна квестія буде розвязувана по лінії їхніх тенденцій. Вони забувають, що в масах поневолених наростають сили, які змагають до ширшого і повнішого формування і зреформування істнуючих відносин. Ні українці, ні навіть білоруси не є глиною, з якої „санатори" і „реформатори" можуть ліпити свої цяцьки і забавки.

Орґанізація капіталу.

Практичні висновки.

(Продовження.)

Все-ж таки для орієнтації, а дальше для придбання методичного матеріялу подаємо тут кілька технічних помічень, які вже були достаточно обговорені і в неодній місцевости успішно в життя переведені.

Зачнім від діточої ощадности наміченої для пропаганди в наших школах. Про вагу її говорити не приходиться. Нам цікаве тут технічне її провадження.

„Ревізійний Союз" видав щадничі картоники для шкільної молоді, призначені для малесеньких вкладок по однім, два, пять, десять сотиків. Ці картоники роздаються вперід по одному всій дітворі школи. До учителя зголошується відтак кожного дня по останній годині науки по двох вибраних, постійних збирачів з кожного клясового відділу. Вони приносять з кляси по одній картці паперу, на якім є поіменний спис вкладчиків (звичайно по 5, 10, 20 сот., виїмково 1, 2, або 50 сот.). Крім того на кожнім листку є підсумки та оба підписи малих колектантів. Учитель приймає готівку, а листки зберігає як перші документи (як охорону перед неправними рекляմаціями).

Практика виказує, що в середніх школах (в гімназіях) дотичний учитель мусить присвятити відтак 20 мінут до пів години денно на втягнення „позицій", при чім його товариші можуть його нпр. тижневими чергами виручувати під умовою, що він лишається все одиноким, відповідальним головним органом.

Тепер питання — де і як вписувати? Отже передовсім одну позицію цілого денного збору (або, як хто волить, розбиту на відділи) до головної „книги", якою може бути звичайний шкільний зшиток зовсім малого формату. Відтак кількадесять вписів на контах всіх клієнтів, що займає по 2 до 3 секунди часу, разом кільканацять мінут. До того служить контовий зшиток (призна-

лений на кожний окремий відділ у школі) оправлений вже „Ревізійним Союзом“ по 100 картоників разом (один картоник на одного ученика).

Так представляється ціла внутрішня маніпуляція. На другий день колектанти вручають нові листки і готівки від нових вкладчиків, а заразом картоники від тих, що вкладали попереднього дня. Крім звичайного втягання позицій учитель стверджує на кожнім принесенім з дому картонику вкладку з попереднього дня, даючи на нім власний підпис. Картоники вертають відтак через колектантів до рук втішених „капіталістів“.

На закінчення зазначім, що в нашім громадянстві, покищо, мало хто повірить, що тим способом даються рікрічно зібрати поважні суми по кілька мілліонів зол., а однак воно так є.

Важна тут ще й друга обставина, а саме, що ціла вище описана шкільна маніпуляція дається живцем, без найменших істотних змін прикласти й до старшого, сільського населення, а особливо до жіночих кружків. Можна ужити навіть тихсамих шкільних картоників. Тільки дана місцевість (село) мусить бути поділена на менші райони з окремим вибраним колектантом. Колектанти передають тільки що кілька днів, нпр. раз в тиждень власноручно підписані карточки із списом вкладчиків і готівку до рук головного колектанта, відпоручника місцевого комітету. Роля того останнього є ідентична з ролею учителя в школі, що контує поокремо всі позиції а гроші складає до української кредитової кооперативи.

(Продовження буде.)

Д-р Ю. Гриняк.

Небіщик ходить...

Зїзд „Русско-народної організації“. — Доклади і промови. — Інцидент з українським селянином.

Старе галицьке москвофільство, над якого воскресенням незвичайно ревно і з повною посвятою в останніх літах працювали всеполяки, засвідчило своє животіння зїздом „Русско-народной організації“, що відбувся 16. ц. м. в салі „Народнього Дому“. Зїзд усіх живучих старомосквофілів висловлювався понад двома сотнями, в тому сотня москвофільських „баришень“ і „юношів“-студентів, приміщених в студентському „общежитті“ на кошти фундації „Нар. Дому“.

Зібранням проводив адв. Кміцикевич зі Самбора, „почесним головою“ був старенький „галіцко-русскій літератор“ о. Генрик Полянський. В зїзді взяли участь вся „галіцко-русская“ інтелігенція: батюшки, адвокати, їх конціпієнти, писарі, чиновники і для декорації кількох селян. На порядку нарад були всякі звіти і реферати, як і доклад про діяльність „Нар. Савета“, доклад про загальне політичне положення, доклад про земельне й економічне питання, доклад про вибори до громадських рад і т. і. Реферували: ред. „Русск. Голос-а“ Марков, о. Роман Чайковський з Батятич (б. посол), відомий Гр. Малец, а в дискусії забирали голос: пос. Серебренніков, Крушинський з Жидачева (що то розбивав українське віче), Ваврик, Яблонський (ред. „Голос-а Народ-а“) й інші. Всі бесідники старалися пописуватися „русским літературним“ язиком, говорили про все і вся, відгрожуючись найбільше туркам і татарам за минуле, а проклятим українцям за теперішне. Підчас промови пос. Серебреннікова, який говорячи про українців постійно користувався термінами „українець“, „український“, ризикуючи навіть погляд про можливість русско-української співпраці, бо — мовляв — „українское двіженіе домінірующе“ — приходило до ворожих „воскліцаній“ з боку „прісутствующих“, які — мовляв — ніяких українців не знають, тільки мазепинців.

Слухаючи всіх цих „старорусских“ теревень, не втерпів селянин Михайло Кінаш, зі Сокальщини, що принагідно і з цікавости найшовся на цьому зібранні. Прийшовши до голосу, зазначив він, що український нарід в давнину боронило козацтво, а тепер той обовязок оборони української нації несе на собі селянство. А якраз на цьому зібранні не бачить він селян, тільки самих панів, які говорять незрозумілою мовою. Після цих слів зірвався пекельний вереск. Залунали голоси: „Інтернаціонал!“ — „Ні, я не інтернаціонал, а член Українського Національно-Демократичного Обєднання“, — заявив п. М. Кінаш. Це вже довело до крайнього осатаніння „доблестних“ кацапів, які серед дикого реву випхали сел. Кінаша зі салі.

Очевидно, зїзд затвердив старий „Нар. Савет“ з Гр. Мальцем і М. Марковом на чолі. Під кінець, святкуючи свою перемогу над „мазепинцем“ — селянином, відспівано „Пора, пора, за Русь святую“...

Вічевий рух.

Виборчі надужиття.

В Заставю біля Угнова внесені рекламації в скількости 23, відкинув наказний війт Леховський тому, що були „*napisane w ruskim języku*“. Від цього рішення рекламаційної комісії внесено відклики до староства. У Василеві Великім наказний війт Щербіцький, посесор більшої посілости, ужив в порозумінні з урядниками Повітового Виділу в Раві Руській, ось такої тактики: листу виборчу дав зладити громадському писареві і до неї не заглядав через цілий рекламаційний час. Листа зладжена була справедливо, проте не були потрібні рекламації. Щойно по рекламаційному речинці, то є дня 4/6 1927, забрав Щербіцький листу до себе до двора. Їздив із нею до староства і при допомозі своїх заушників-поляків, переробив її на свій лад. Листу виборчу держав у себе дома від 4/6, то є від упливу речинця рекламації, до дня 12/6 включно — не показуючи її на денне світло. Дня 13/6 1927 зявилась знов листа в громадській канцелярії, але зовсім вже неподібна до первісного стану. Богато українців в ній не стало. Натомість зявилися на їх місце заступники поляки. Селяни найшлись в безраднім положенні, бо рекламаційний час минув, а про рішення рекламаційної комісії і про причину вичеркнення деяких селян з листи не повідомляв зовсім. Належить зазначити, що село Василів Великий має около 15 прц. латинників, а наказний війт Щербіцький урядує в селі доперва від пів року, від часу розвязання ради громадської під претекстом, що всі радні належали до кооперативи, яка, на думку староства мала, вести „*antywaństwow-ydziałalność*“. — В селі Пісках, брідського повіту місцевий наказний війт повідомив деяких громадян виборців 4 кола через поліціянта, щоби вони зараз ще того дня йшли записуватися на листу, бо на другий день вже буде запізно, але коли люди посходилися, то війт роздумався і сказав, що він урядувати не буде. На просьбу зібраних відповідав криком і викиненням їх з канцелярії. Він не приняв рекламації про вписування таких, що не є ще один рік замешкалі в громаді, а крім цього вимагав від найповажніщих навіть громадян при вписуванні на листу метрик, хоча він усіх добре знає, кажучи, що так йому наказав робити староста.

Львівщина.

Дня 13. червня ц. р. відбулося віче Національного Обєднання в Підсадках на обійстю господаря Підгорбочного, на якому реферував справу виборів до громадських рад п. І. Ліщинський; тогож дня відбулося віче Національного Обєднання і в Хоросні Старім на обійстю господаря Данила Буча. Про громадську самоуправу реферували П. Вишневський і Гриць Цимбала; дня 14. червня відбулося віче у громаді Острів на подвірю громадського дому. Про громадську самоуправу говорив п. І. Ліщинський; 13-го червня відбулося ще віче у Поршні на церковному майдані. Про вибори до громадських рад говорив п. Вишневський з Бродок.

Турчанщина.

1) Дня 6-го червня ц. р. відбулася довірочна нарада в справі громадських виборів у Турці, на якій вибрано тимчасовий виборчий комітет. До цього комітету ввійшли між іншими д-р Мирон Кондрат, о. І. Федевич, д-р М. Сохоцький та інші. Інтелігенція оподаткувала себе по 5 зол. від особи на виборчий фонд. 2) Згаданий виборчий комітет устроїв слідуючі віча: а) в Турці Середній в домі Анни Стахнів дня 22-го мая. Проводив о. Е. Кабаровський, реферував о. І. Федевич, промовляли д-р М. Кондрат, І. Яворський, Іван Копитчак, Іван Вовчанчин, М. Шайн і інші. Вибрано до загального виборчого комітету 6 відпоручників з поміж громадян Турки-Середньої. б) Віче в Турці „Слобода“ в домі Дмитра Копитчака дня 29. мая. Проводив о. І. Федевич, реферував д-р М. Кондрат, промовляли о. Кабаровський і інші. Вибрано виборчий комітет. в) Публичне віче в Турці-Горішній в домі Юзя Солопатича дня 29-го мая. Проводив о. І. Федевич, реферував д-р М. Кондрат, промовляла більша скількість учасників. Вибрано виборчий комітет. г) Віче в Турці „Роксолянь“ в домі Данa Тисовського дня 2-го червня ц. р. Реферував о. І. Федевич, промовляли д-р М. Кондрат, д-р М. Сохоцький і інші. г) Довірочна нарада шляхти в Турці в домі „Просвіти“ дня 9-го червня. Проводив Василь Слотило Білинський, реферував д-р М. Кондрат. Всі віча і довірочні наради були дуже численні і поважні. На всіх вічах був комісар староства і двох поліціянтів, а крім того і стовпи У. Н. С-а а саме І. Зaліщук і двох Володомирів Білинських. Вони пробували всюди промовляти проти української інтелігенції і за угодою з поляками, але всюди дістали таку відправу, що за ними заявлялося раптом трох хлiборобів. Комендант поліції з Тарнави здер дня 25-го травня передвиборчі афіші з Дзвиняччі-Горішнім.

Любачівщина.

В салі Народнього Дому в дні 8. V. відбулась у Любачеві довірочна нарада. На запрошених 33 сіл прибули делегати із 23 громад — на салі явилося 88-ох громадян. Наради відкрив дотеперішній голова Пов. Нар. Ком. д-р Ардан. До президії ввійшли о. дек. Котис Омелян і студ. Кульчицький Богдан. Делегат Центрального Комітету партії п. Ерстенюк Дмитро виголосив реферат про положення українського народу під Польщею — та пояснив виборчу ординацію до громад. Потім давав пояснення та відповідав на запити. В дискусії забирали голос д-р Ардан, п. Кульчицький та інші. Вибрано повітовий виборчий комітет, який по виборах до громадських рад має перемінитися в Пов. Нар. Комітет. До Комітету ввійшли д-р Ардан Степан, д-р Статько Іван, п. Лаврівський Емануїл, п. Кульчицький Богдан (студ.), Петрушевич Онуфрій, о. Коритко Сильвестер, Вахнянин Іван, Чапляк Антін і Мудрецький Степан. До Пов. Комітету автоматично входять усі голови виб. ком. по громадах. Д-р Ардан обіцяв подбати, щоби комітет наняв на час виборів одного студента, яких в Любачеві є під цю пору аж пять, як організатора і при його помочі поставити організацію повіту на належній висоті. На це сильно настоював делегат.

Тлумаччина.

Дня 2. червня відбулось в Лисівцях велике віче в справі громадських виборів. Участь узяли селяни з Лисовець, Милoвець, Шиповець і Капустинець. Делегатами були: д-р Електорович з Чорткова з рамени Пов. Нар. Комітету в Тлустім п. Лука Семчук. У Лисівцях 1/3 частина населення це кольоністи, яких місцеве сідоме селянство не хоче допустити до громадської ради, що йому вдасться і вдасться. 4. червня відбулася в Тлустім з рамени Національного Обєднання довірочна нарада в справі виборів. Присутніх 39 делегатів, майже з усіх сіл округа. Зборы отворив дир. Василь Бадюк. Провідником вибрано о. дек. Свістеля з Нєкова, який в прекрасній промові засуджував хрунівську роботу в повіті під проводом Остафія Ковча з Цаповець. Пояснено виборчий закон, візвано негайно заложити виборчі комітети в тих селах, де ще цього не зроблено. На нараді присутні делегати повідомили, що 1) в Устечку побіч виборчих ліст є прибита картка, що заказується листувати картки пальцями під грозою кари арешту до 14 день. Є це правдивий куріоз — навіть на наші відносини. 2) в Сверщківцях усі жінки вписано до 4 кола хоч богато із них платить податок. 3) у Шипівцях нак. війт твердить, що тому

Г. БРАСЮК 11

В ПОТОКАХ.

(Продовження.)

Розглядали списки дезертирів.

В клубі захвилювалися. Вчитель арештований. А репетиція? А вистава?...

За дверима счинився галас.

Сергій ступив до комісаря:

— Скажіть, будь ласка, чого я тут стою? У мене робота...

— На место!

— Сергій спалахнув:

— Я не скотина, а ви не губернатор. Я прошу сказати мені причину мого арешту.

Комісар зміряв поглядом і здавалось уже був готовий розірвати Сергія, — як у дверях зявився натовп.

— Скажіть пожалуста, на що це ви арештували? Ми зібралися на репетицію...

Тоді запас люти вибухнув на гостей:

— Шкурнікі! Ви собрались, штоб шкурниє песні петь? Колядувати? І ето в мойом присутствіі? Все аристованние!

Счинилась паніка. Міліціонери кинулись заганяти. Лемент, крик.

— Товариш комісар! Що ви паніку підводите? — підступив з зубами Марчук.

— Ви хто такой?

— Я завклюбом...

— А-а! Завклюб! Вместє с учітельом церков устраіваете?

— Я влаштовую клюб, а ви нам руйнуєте! За що ви людей арештували? За що ви вчителя арештували?

— За то, что учіт шкурниє песні!

— Я сам їх не знаю! — наступає і Сергій.

— Та ми так співали, для голосу.

— Ви дітей пополякували. Я завтраж напишу на вас заяву в нарком — не вгавав Марчук.

— А я сєгодня напішу рапорт, какіє здесь учітеля і завклуби...

— Пишіть! Тільки не заважайте нам робить зараз репетицію!

— Можете розходіться! Завтра я вас всєх на учот!

Всі понуро посунули. З різних кутків підходили з запитаннями люди, що поприбігали з села.

— Ну, виходьте на сцену! Почнем репетицію! — оголосив Сергій тремтячим від знервування голосом.

— Яка там репетиція! Добре й так підрепетирував.

Ще кілька реплік і клуб спорожнів.

— Ну що тепер? — підійшов Сергій з запитанням до Марчука.

— Обовязково заяву.

* * *

Другого дня у Манівцях тільки й мови було, що про комісара.

Вночі заарештували декого з дезертирів і тепер батьки розносили славу.

— Як мого то забрали, а як Зануда завіз хуру пашні, то його ще малий. Це правда така?

— Еге, як у Макулів пили до ранку, то він його синка забере?

— Адже кажуть, що на призвичайці вже служить...

— Мені все як усе, але Зануда!

Марчук з Сергієм натрапили на слід.

Терешко пив на покрову з Занудою в Жольки.

Тоді Зануда хвались Шумівському кумові:

— От як бояться другі цеї власті, а мені вона не десь. Мій син не служив комезі й не буде служити. — Він одвів Шумівського кума й навчав, що треба зробити, щоб його зять залишився дома.

Терешко підслухав, бо мав зуба на Зануду, ще відтоді, як Зануда сіяв його поле з половини.

Тепер Терешко посвідчив усе своїм підписом на заяві, що склав Сергій.

Задоволений, що поставив справу на колеса, Сергій рушив до Олі.

Не привітавшись Оля тикнула папірця.

„Під час ревізії, проведеної в вашій школі волкомісаром“ т. Таранюком — в другій групі, яку веде О. М. Ярова, в учнів знайдено часословці, „ветхій завет закону божого“ та інші конфесійні книжки: Волкомісаром т. Таранюком устaновлено, що О. М. Ярова здобула симпатії куркулівського населення навчанням словянської мови та закону божого. Вважаючи вищенаведені явища неприпустимими в радянській школі, колегія повітнарсвіти в присутності воліиструктора т. Чухрая від 13. XII. ц. р. — постановила: Вас, як відповідального адміністратора усунути з посади завідуючого, О. М. Ярову усунути з посади культробітника без права до інших установ Наросвіти“.

Сергій силкувався збагнути істину: може й викладала.

Оля допитливо глянула. Вмить й пальці зламали стебло лелії, що плекала в вазоні: пелюстки одна за другою летіли мов білі птиці.

— Вирій! — подумав і завагавсь.

— Що він справді в тебе знайшов?

— Так, знайшов закон і часословці. Минулого року я їх десятками одбирала в учнів. Нема ніяких книжок, так вони й беруть на горищі в старій школі, мовляв, аби книжка...

Вона заламала руки...

Сергія прострілило болем жалю: він нізащо її не зречеться. Стиснув в обіймах немов би в останнє:

— Люба, не бійся! Я виведу на чисту воду Таранюка. В цю неділю в нас зїзд волосний... Ми добємося справедливости.

(Продовження буде.)

що є Польща, мусить її радних бути вибір. обр., інакше не буде переводити видат. обо., інакше не буде переводити вибору. 4) В Таусії Рубник громадський зорів, що хто має 21 рік, нехай іде до поліції, що хто має 21 рік, нехай іде до уряду громадського записуватися, буде платити податок. Це мало бути оголошення про запис до 4 кола.

За українську школу.

Віче Народньої Організації Українців м. Львова.

В суботу 18. червня в 6. год. вечером відбулося у великій салі Народнього Дому грандіозне віче в справі українського приватного і державного шкільництва на всіх українських землях під Польщею і у Львові. Віче скликала рухлива національна Організація Українців м. Львова. Відкрив його короткою промовою теперішній голова організації Амброз Березовський. Обширний і основний реферат про українське шкільництво та весь процес його систематичної польонізації польськими урядовими чинниками виголосив головний секретар Українського Національно - Демократичного Обєднання Володимир Целевич, якому присутній на салі комісар поліції Бехметюк не дав змоги реферату скінчити. З черги промовляв витаний грімкими і не згаваючими оплесками голова Української Парляментарної Репрезентації і член Ц. К. Національного Обєднання пос. Хруцький Сергій. Крім того промовляли І. Герасимович, Д. Ерстенюк, К. Малицька, М. Сиилик і А. Добрянський. Віче приняло цілий ряд резолюцій. Всіх тих резолюцій містити не можемо з уваги на обовязуючий пресовий закон. Та всеж про деякі дуже актуальні згадуємо на цьому місці.

Віче приняло між іншими запропоновану К. Малицькою резолюцію протесту проти недопускання польською шкільною владою учительства з українських приватних шкіл до кваліфікаційних іспитів і візвало весь український загал до боротьби з надужиттями в тому напрямі. Крім того візвано все громадянство Львова зокремаж батьків української дітвори до систематичної та витрівалої боротьби з явними тенденціями львівської міської шкільної влади польонізувати одиноку українську школу ім. Шашкевича у Львові. Віче запротестувало проти теперішньої обурюючої політики шкільної влади відносно цієї школи, де на всіх 16 учителів є аж 9 поляків, між якими є польські шовіністи і доносчики. Далі приняло віче резолюцію з домаганням негайного засвування у Львові українського університету і політехніки. Далі візвало всіх батьків дітвори шкільного віку, щоби своїх дітей посилали до українських шкіл, пятнуючи всіх невиконуючих того національного обовязку і посилаючих дітей до польських шкіл — національними відступниками. Дуже поважні і річеві наради закінчилися в год. 9. вечером. Вічем проводив вміло Амброз Березовський, а в президії засідали Михайло Стефанівський і д-р. Любомир Макарушка. Секретарювали студенти Роман Зубик і Степан Охримович.

Сокільське Областне Свято у Львові.

Львів, 20. червня 1927.

В неділю, дня 19. червня ц. р. відбулося у Львові величаве Сокільське Свято. На площі „Сокола-Батька" при стрийському шляху зібралися величезні ряди сокільства як зі Львова так і з його околиць, а крім цього тисячні товпи публики.

Свято відбулося згідно з заповідженою програмою. Перед полуднем відбулася тиха польова Служба Божа і посвячення пропамятного дуба. Службу Божу і чину посвячення доконав о. крил. Куницький, який теж виголосив палку патріотичну промову. Відтак перед старшиною „Сокола", на чолі якої стояв заслужений голова „Сокола", М. Заячківський, і перед запрошеними гістьми відбулася дефіляда Сокільства.

Після полудня відбулися на площі „Сокола" сокільські вправи, до яких станули щонайкращі відділи. Оцінку тих вправ залишаємо фаховому справоздавцеві, а тут тільки загально замітимо, що всі вправи відбулися взірцево та прегарно. Публика, якої зібралося коло 7 тисяч, з вдоволенням слідила вправи, сильно оплескуючи виконавців.

Женевські ухвали в справі III. інтернаціоналу.

Берлін, 19. червня 1927.

Женевський кореспондент „Тел. Уніон" довідується з поінформованих кол, що на конференції міністрів у Женеві мин. середи розглядано способи протиділання комуністичній пропаганді в европейських краях. На внесення Чемберлена представники поодиноких держав означили становище своїх урядів у тій справі. Поєхали проєкт, щоби до СРСР. вислати програмову заяву в справі пропаганди III. інтернаціоналу, зате поодинокі уряди мають представити московському урядові на які небезпеки наражується він цим, що толерує дальше пропаганду III. інтернаціоналу в европейських краях. Постановлено, що колиб не наступила зміна в становищі III. інтернаціоналу до закордону, найближча сесія Ради Ліги Націй розглядатиме засоби для поборювання комуністичної пропаганди.

Скликання сенату.

Варшава, 19. червня 1927.

Президент Польщі скликав сенат на надзвичайну сесію. Речинець отворення сесії визначено на день 22. червня 1927. Марш. сенату Тромпчинський визначив перше засідання сенату на пятницю 24. червня.

Господарський фронт проти СРСР.

Берлін, 19. червня 1927.

„Льокальанцайґер" подає зі Женеви, що велику сензацію викликав там проєкт Чемберляна про утворення одностайного господарського фронту всіх европейських держав проти більшовиків.

Братіяну утворить уряд?

Париж, 19. червня 1927.

„Матен" повідомляє з Букарешту, що кн. Стірбей подався до димісії. Король Фердинанд поручив Братіяну утворити кабінет.

Диктатор Китаю.

Льондон, 19. червня 1927.

Марш. Чанґ-Цо-Лін проголосив себе цивільним і військовим диктатором.

Наслідник пос. Войкова.

Варшава, 19. червня 1927.

У більшовицьких колах кажуть, що в найближчому часі слід сподіватися управильнення польсько-більшовицьких взаємин. Це висловиться передовсім в обсадженні посольства СРСР у Варшаві, що одначе не станеться скорше як за дві неділи.

„Тасс" заперечує.

Варшава, 19. червня 1927.

Урядова більшовицька телеграфічна агенція „Тасс" заперечує вісти закорд. часописів про проголошення военного стану у Москві і Ленінграді та про мобілізацію на Україні і про масові репресії в ріжних місцевостях СРСР. Життя в містах СРСР. є нормальне, спокою ніде не нарушено. Не пороблено ніяких спеціяльних засобів, що управильнювали би виїзд і приїзд до СРСР.

„Брат" Войкова шантажист.

Варшава, 19. червня 1927.

„Наш Пшеґльонд" у звязи з листом мнимого брата посла Войкова (поміщеним у „Курєрі Поранні") повідомляє, що кілька місяців тому пос. Войков одержав із Болгарії листа (що зачинався від слів: „Дорогий Брате") з проханням, щоби прислав грошей і книжок. Пос. Войков у відповіді заявив, що не має ніякого брата та що зайшла, видно, містифікація. Войков перестеріг „брата" перед повторенням просьби і загрозив, що справу передасть судові.

Чемберлін у Відні.

Відень, 19. червня 1927.

Нині в год. 7·30 прилетів із Мюнхена літак „Колюмбія" із Чемберліном і Левіном. Хоч падав дощ, на аеродромі зібралося дуже богато народу, що одушевлено витав американських летунів. Орхестра відіграла американський національний гимн. Летунів витав в імени австрійського уряду міністр торговлі Ширф, американський посол Есборн і в імени Відня проф. Тандлер. Після привітання приймали святочно летунів у готелі „Імперіяль".

НОВИНКИ.

— **Іспит зрілости в учит. семінарії СС. Василіянок у Станиславові** відбувся в днях від 7—14. червня 1927. під проводом делеґата Шк. Кураторії, директора держ. учит. семінарії в Чорткові п. Антона Орловського. До іспиту допущено 49 учениць, з тих 1 не зголосилася до іспиту, 1 відступила, а 2 репробовано. Іспит зрілости зложили: Аксентій Ольга, Балагутрак Марія, Безручка Ольга, Білецька Евфрозина, Бородайкевич Стефанія, Будзуляк Марія, Целевич Ольга, Хомишин Марія, Хшановська Стефанія, Данилюк Евфрозина, Федунків Анна, Фіґоль Олександра, Ґардецька Олена, Ґардецька Іванна, Гаванська Олена, Гащин Марія, Глібовицька Марія, Гуменюк Стефанія, Ісаїв Анна, Калин Марія, Коляньковська Ольга, Косило Анна, Крайківська Ольга, Крушельницька Марія, Крушельницька Стефанія, Левицька Теодора, Лаврінов Антонія, Лазарук Емілія, Левицька Ольга, Левицька Стефанія, Лукашевич Амалія, Максимців Евгенія, Мазурок Ярослава, Мединська Софія, Мірчук Петронеля, Момотюк Іванна, Недільська Софія, Шмідт Люіза, Сімків Марія, Стеткевич Михаїна, Судима Ірена, Тернопільська Марія, Ткачук Наталія, Весоловська Ольга, Зубрицька Стефанія.

— **Іспит зрілости в Перемишлі** в дівочій гімназії Українського Інституту для дівчат під проводом дир. Михайла Грицака, дня 4. і 7. червня зложили: Бурачинська Олена Володимира, Гринишин Анна, Гринь Олена, Демкович Льва, Дуда Анастазія, Івашко Іванна Евстахія, Ленчик Осипа Степанія, Липська Ярослава Марія, Пристай Олена Наталія, Проців Ярослава Анна, Садовська Пелягія, Серединська Іванна, Шлемко Наталія Анна, Яблоновська Ксеня, Ярема Дарія Богданна. Не репробовано ані одної учениці.

— **Театри на провінції множаться.** Пишуть нам: На Волині появився театр під артистичним проводом Олександра Залевського, в складі 25 добре зіграних артистів. Театр має за завдання обїхати Волинь. Дав вистави в Горохові, збудувавши сцену, де публика, спонукала його залишити трупу на весь літній сезон. З Горохова виїхав до Дружкопола, де не дивлячись на нечисленне населення, дав десять вистав при повній салі. На деяких видно було людей навіть із Галичини. Тепер театр гостює вже четвертий тиждень в Берестечку, звідкіля запрошений на виступи до Радивилова, Дубна, Кремінця, Рівного, Луцька і Ковля. Театр звертає на себе велику увагу гарними строями. Видко, що в той час, коли по всіх більших містах театри щезають або дахнуть, на нашій провінції вони множаться, а навіть розвиваються і притягають публику.

— **Нові земські уряди.** З днем 1. липня ц. р. урухомлюється окружні земські уряди в Станиславові і Тернополі з теріторіяльною компетенцією, приноровленою до адміністраційного поділу на воєвідства.

— **Кроваве сцена в скарбовій палаті.** Трицятьпятьлітній урядовець скарбової палати у Львові Ґжибовський жив довший час із 42-літньою розвідкою Раймондовою, також урядничкою скарбової палати. Мешкав із нею в готелі „Рояль". На днях Раймондова зірвала з Ґжибовським. Ґжибовський постановив пімститися зате на ній. Викликав її з бюра на коридор, обляв лице кольонською водою, зранив її кухонним ножем у рамя і обойчик. Потім сам підрізав собі горло. Раймондовій лікар забандажував рану, а Ґжибовського в небезпечнім стані відвезено до заг. шпиталю.

— **Перша жінка священиком у Галичині.** Пишуть нам: У Журові, рогатинського повіту є косцьол і є ксьондз, який має тету, хоч підстаркувату, але молоду духом і всякими вигадками. Дня 6. червня вона вбрала свою доростаючу доньку в костельні ризи, фелон і берет, та закликала людей зі села, щоби подивилися на „нового" ксьондза, який буде сповідати і задурно шлюби давати. Коли люди побачили таку кумедію, згіршені счинили великий крик і кинулися на плебанію, так, що ціла станиця поліції мусіла її оборонити перед обуреним народом.

— **Небезпечна карта.** Пишуть нам: У селі Підмихайлівцях, рогатинського повіту, поліціянт з журівської станиці, Кузак, сконфіскував дня 6 го ц. м. в читальні „Просвіти" етнографічну карту України і з великою радістю повіз її до староства, до Рогатина. Цікаво, чи вона вернеться до читальні, чи буде прикладена до актів у старостві, як небезпечний документ. — Селянин.

— **З людського звіринця.** У селі Неборів, ряшівського повіту, арештували селянку Дякову і її брата Бялиця, які спільно вбили сокирою Дякова, її мужа та підпалили його хату, щоби затерти сліди злочину. Дякова призналась, що мала віддавна любовні зносини із братом.

— **Королі воздуха.** Ліндберґ дістав у Льондоні чек на 25.000 дол. за свій перелет. Капітан Бирд виїхав через Атлянтик до Европи, маючи намір вернутись через Азію і Тихий Океан — себто переїхати світ довкола. 100 людей, що шукають Неижесера та Колі в Оттаві, покищо не найшли з них ніякого сліду. Летун Пінедо, в дорозі довкола світа, їдучи з Барсельони, причалив в Остії, де витав його Муссоліні, юрба народу й ескадра літаків.

— **Пригода радянського дипльомата.** Убитий радянський посол Войков мав у Варшаві характеристичну пригоду, яку там оповідав товаришам-дипльоматам. Коли він одного вечора проходжувався самотно поза містом, до нього підійшов якийсь жебрак і домагався грошей, грожуючи. Войков, сам сильний мущина, відштовхнув жебрака так енергійно, що цей упав. Коли жебрак устав, підніс пястук уверх і крикнув: „Подлий буржую! Стрівай, коли ми, будемо тут мати совітський лад, тоді ми тобі першому покажемо!"

— **Ціна усміху.** За жіночий усміх платили мущини всіх віків (навіть найрозумніші) превисоку ціну. Але, здається, ніхто не оцінив так високо жіночого усміху як британське товариство обезпечень, яке приняло обезпечення на 150.000 фунт. шт. від артистки Марб, на випадок, якби вона на протязі найближчих 10 літ утратила з якоїнебудь причини свій чарівний усміх, якому завдячує свою карієру.

— **Надмір студентів.** В нюйорськім університеті Колюмбія записаних 35.000 студентів, 5.000 одержало цими днями дипльоми. У півн.-амер. союзі є їх всіх разом 750.000, а добробут держав причиняється до постійного їх зросту. Тому управа вищих шкіл придумує способи, щоби спинити цю повінь інтеліґенції.

— **Світова всячина.** У південній Бразилії — військова революція; при першій сутичці із збунтованими згинуло 30 осіб. — У південній Альбанії вбили чотирьох італійських інжинірів. А фашистівська міліція стріляла до югославянських стражників біля Беґиниська-Бистриці. — Ґенеральний синод евангельської церкви в Німеччині рішив домагатись, щоби в гімназіях ученики мали право вибирати собі теж гебрайську мову. — Від 22. до 27. ц. м. відбудеться міжнародній студентський конґрес у Шеґеді (Мадярщина), де візьмуть участь представники 17 націй. — Чотири австрійські міста: Сальцбурґ, Інсбрук, Грац і Клягенфурт мають намір з нагоди свята 80-літніх уродин Гінденбурга назвати одну вулицю його іменем. Бідна республика, що не має більших своїх людей! — У Німеччині ходить денно пересічно 900.000 осіб до кіна; в Америці 8 міліонів; пересічна ціна місця в німецьких кінах — 75 феніґів, в Америці — одного доляра! — У Берліні задушив газом себе та жінку відомий редактор і публіцист Ріхард Кальвер, наслідком матеріяльних клопотів.

— **З кіна.** У кіні „Палас" екзотична драма в 10 діях „Більш як кохання" з Корінною Ґріфіт і дві комедії.

Дописи.

Камінка Струмілова. (*Господарсько-кооперативна анкета*). Камінецький повіт, що на полі освітнім, політичнім, господарськім і кооперативнім стоїть далеко позаду своїх сусідніх повітів, які під кожним оглядом випередили його, завдячує це своє назадництво головно тій обставині, що в цім повіті не дostає по селах інтеліґентних рук до праці, не дostає того природного проводу, який має дати інтеліґентний ум. І хоч по селах є тут як і в кожному повіті і духовенство й учительство й академічна молодь, то всі вони якось так нещасливо дібралися, що ініціятиви та енерґії на організаційному полі за дуже малими вимінами, не виявляють. Повіт до війни сильно закацапщений, представляв слабоньку національну силу, а нині, хоч широкі верстви населення прозріли і скинули зі себе кацапську полуду, що сталося наслідком повоєнних загально-освідомляючих подій, то нарід немов засліплений проміням національного сонця, станув і жде на провідників, які мають вказати йому дальший шлях. А таких на жаль якби не було. Поза торговими днями, де можна побачити в повітовім місті деяких наших інтеліґентів — ви їх ніколи на ніякім народнім святі, концерті, виставі, театрі чи нараді не побачите. Тут побачите селян і міщан, які відчувають духові потреби і йдуть там, де можна їх задовольнити. До якої точки дійшла апатія нашої інтеліґенції, нехай на доказ послужить факт, що о. В. Курилас на засіданні „Організаційно-кооперативного комітету" поставив до зібраних дезідерат, в якім висловив бажання, щоби люди доброї волі винайшли якийсь спосіб на сільське духовенство, щоби його зрушити хочби до якої мінімальної діяльности між народом на полі освітнім чи економічнім і щоби те духовенство не було гірше, як є в інших повітах. На щире бажання о. Куриласа в кілька днів пізніше якби йому у відповідь один з духовних отців на підпитку авантурувався у шинку. Сліпота грубого матеріялізму огорнула наших сільських інтеліґентів. Зокремаж не добре списується наше учительство, що поволі разом зі своїми родинами покидає в деяких випадках навіть ряди нашого народу. Такий сумний тепер образ „діяльности" інтеліґенції в камінецькому повіті. Кілька одиниць зпоміж повітової інтеліґенції — дословно кілька, бо менше чим пальців у одної руки — видять цей безрадний стан і своїми зусиллями хочуть виповнити діймаючу прогалину. Природна річ, що праця кількох одиниць не заступить діла, яке вимагає десяток рук і тому висліди їх праці мусять бути незначні. Одним з богатьох зусиль цих людей є покликання до життя „Організаційно-кооперативного комітету", який має основувати по селах кооперативи, люструвати вже істнуючі й остаточно засновувати в Камінці Стр. Повіт. Союз Кооператив і повітову гуртівню кооператив. Комітет скликав на день 27. травня ц. р. анкету, на яку запросив референтів зі Львова з „Сільського Господаря" і „Молочарського Союза". На нараду зїхалися селяни по одному-двох зі всіх майже сіл повіту, хоч на салі не видали ми поза двома сільськими священиками й одним учителем нікого з сільської інтеліґенції. А можна було приїхати, бо день був гарний і науки також в школі не було, бо це день латинського свята. Лише ця вроджена рутенська апатія та інерція тай страх, що може рутенця побачити хтось з „повіту", приковували всіх до домашніх вигід. Змістовних і вельми цікавих рефератів про молочарство, до чого особливо надається надбужанська Камінеччина, і змістовний та оригінальний реферат про

господарство, виголошений інж. Творидлом, вислухали селяни з напруженою увагою. Виголошені реферати певно не проминуть безслідно, а спричинять напевно дальшу жолольну орку запустілої та захабаженої Камінеччини. Нарада відбулася 21. травня. Відкрив її п. Н. Петрушевич. Реферат про молочарство виголосив дир. Лис, а про раціональне ведення сільського господарства інж. Творидло. — *Кооператор.*

Нарвів місто. (*Виборчі комбінації*). Пишуть нам з Бережан: Передвиборча акція в повіті не оминула також Нараєва міста. Теперішний бурмістр Нартовський поступає по думці польської пісоньки: *Szlachcic z żydem — żyd z narodem a pan burmistrz — zawsze przodem.* Побоюючися страти впливів у містечку, що має поверх 70 проц. українців, походив біля жидів і страхаючи їх всіми можливими і неможливими „аргументами", полискав для себе та — запропонував потім українцем сотомний компроміс — а саме на 32 радних — всього 14 мандатів при 10 жидівських і 8 польських — створюючи таким чином „польську більшість". Бурмістр Нартовський, якого прадід і дід і батько були досмертними війтами, і тепер приготовляє місце для свого сина самовідреченого польського шовініста. Думаємо, що громадяни Нараєва не підуть на уступки, а добудуть стільки мандатів, скільки їм належиться по їх чисельности. Ціле перше коло малоб перейти завдяки жидівським уступкам до поляків а друге переважно до жидів. Українці мусять добре приглянутися політиці жидів і її собі на будуче затямити. Бурмістр Нартовський тому мабуть себе тепер так бадьоро почуває, що не стало в місті покійного о. декана Дидика, що все вмів протиставити його комбінаціям зорганізовану українську силу. Та хоч о. Дидика нині нема, то громадяни Нараєва видержать гідно на своїх національних позиціях.

День „Рідної Школи" у Львові.

В четвер, дня 16. п. м. відбулося руханкове свято дітвори „Рідної Школи" на площі „Сокола Батька". Прекрасна днина, свято, догідна пора — а публики мало. Чи для суспільности справді так уже байдуже, що робиться в справі фізичного виховання молоді в „Рідній Школі"?! Хто не був, нехай жалує, бо справді було на що подивитися і порадувати око.

Десять точок програми виконала молодь за загал добре. Деякі точки як: вежі, трійкові вежі, пори року — випали прекрасно. Це доказ, що при більшій дбайливости провідника можна з наших навіть найменших школяриків зробити знаменитих руховиків. Деякі вправи вийшли блідо, деякі томили вічним повторюванням, деякі не зовсім удавались, як і не вдавалось дуже часто музиці грати без фальшів. Пригравала музика з городецького передмістя і марші виходили в неї богато ліпше, як розлпивчасті пісні. До них вона ще мало підготована.

На кінець кілька заміток: На мою думку провідники поодиноких гуртів не повинні ріжнитися одягом від вправляючих, бо це часто разить, — як от у „Літі" де вчителька була вся в чорному. При „Почеснім ході" повинні і вчителі тримати крок і не йти собі довільно, бо це дуже немило вражає. Вправи треба виконувати близько музики, бо дальші ряди чують такт пізніше і коли далеко стоять — спізнюються. Найліпше булоб загалом не вправляти при музиці, тільки при співі. Це все особисті помічення і вони мають на меті звернути увагу впорядчиків свята та перевірити а евентуально поправити хиби. Хиби невеликі, дадуться усунути, а тоді руханковий попис молоді „Рідної Школи" може бути зразком і для чужих. Очевидно під умовою, що буде більше вправляючих більше подивляючих.

Р. К.

Літературний куток.

— Джером (Клапка) Джером, що помер у 67 р. життя в Льондоні — один з найпопулярніших европейських гумористів. Твір, що зробив його славним „Трьох мущин в однім човні (без пса)", став нині класичним зразком, від якого чужинці залюбки починають учитись англійської мови. З його інших творів відомі „Трьох мущин на гулянці", „Ліниві думки лінивого панка", „Томі і С-ка", „Балачки за чайним столом", „Павло Кельвер", „Вони і я", „Дневник паломництва", „Янгол і автор", кілька томів новель, пєси „Чужинець", „Парабель не хоче женитись". Гумор Джерома — дивна мішанина добрячого усміху та меланхолії. Цією рисою він нагадує Дікенса, якому чимало завдячує. Каріера Джерома гідна письменника, який їв хліб не з одної миски і навчився розуміти світ з його ріжних боків; він був народнім учителем, актором, журналістом, а навіть видавцем, заки не добився своїми творами спокійного життя, яке дало йому змогу присвятити весь свій час літературним творам. Більшість його веселих оповідань і повістей мало була доступна широкому загалові поза Англією. Джером був представником своєрідного англійського гумору, який звертає свою увагу на дуже питомі звичаї англійського життя. Тому і його найкращі дотепи проминають часто безслідно для чужинця. Цю суть його гумору зрозумів прегарно наш перший його перекладчик і перший так сказати „український англієць" Іван Петрушевич, який у перших книгах „Літер.-Наук.-Вістника" перетворював „Трьох мущин в однім човні", згідно з духом нашої мови та духом нашого гумору.

— У Київі відкрили рідкий образ кисти М. Лермонтова; до цього часу відомих 7 його образів — здебільша видів Кавказу.

— Герман Судерман, один з найпопулярніших німецьких письменників, має намір женитись. Він має нині 70 літ. Від 1924 р. є вдівцем. Його жінка Клер Лявкнер була теж письменницею. Теперішня наречена є донькою фабриканта машин.

Всячина.

— **Місто розводів.** Воно трохи за далеко від нас, тому ніхто з читачів не повинен нас підозрівати, що хочемо подати адресу жонатим, які є невдоволені своїм станом. Старвіль лежить в Америці, — пошукайте на мапі. Ще недавно воно було маленьке, нікому не відоме. Нині розрослось до великого міста. Яким робом? Завдяки одній людині, судді Кроксонові, спеціялістові від розводових справ. Він здобув собі славу юриста, який найбільше заплутані подружі конфлікти рішає в 10 хвилинах. Не диво, що до малого містечка почали зїзджатись американці з ріжних столиць і зїзджаються надалі невпинно. Старвільський Соломон сам уже був шість разів розведений. Щасливе місто, що має такого суддю, щасливого в подружі та розводі!

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ:

„СВІТ" ч. 11. Зміст: М. Рудницький: Слово авторам і видавцям; М. Кічура Поезії; д-р І. Крипякевич: Кремянець; О. Берест: Казка: Українські майстрі в Парижі; Ол. Метеорний; На могилі Е. Гребінки; З Лемківщини; Зїзд українських лікарів і природників; Горислав Невідомий: Тягнутимемо дні...; Б. Бернзон: Вірлине гніздо; Свято „Рідної Школи"; А. Міленталь: Слава; Ф. Малицький: Мати. Ілюстрації: Кремянець: Загальний вид, частина Широкої вулиці, кремянецький ліцей, гора Бони, товариство „Просвіта", могили УСС. в Кремянці; Могила чеських легіонерів під Зборовом; Аматорський гурток у Висовій; Український лікарсько-природничий зїзд; Памятник стрільців УГА. в Берні і Нім. Яблінним; Чемберлен; П. Войков; Хор „Просвіти" в Стільську; Свято „Рідної Школи" у Львові (2 ілюстрації); „Студія живого слова"; д-р В. Бачинський; З кооперативного руху (2 ілюстрації). В повістевому додатку: Г. Г. Еверс: Найгірша зрада.

„НАЦІОНАЛЬНА ДУМКА", орган групи Української Національної Молоді в Празі, ч. 5. За травень 1927 р. Зміст: д-р О. Грицай: Стефанкова людина; д-р Кирило Трильовський: Про науку історії; Ол. Бабій: Геть із польонофільством!; д-р Вол. Галан: За суверенність української держави; ген. Оменянович-Павленко: Думки про еволюцію старшинського вишколу; інж. Дм. Андрієвський: Іспит сумління.

„Prométhée", Organe de défense nationale des peuples du Caucase et de l' Ukraine. Париж, май, ч. 7. Зміст: *La fête nationale du Caucase. Le printemps des peuples. Georges Scelle: Les Russes à Genève. D. Andriewski: L' Eurasie. A. Kantemir: Russie et Pancase. A. Dumoulin: L'action bolcheviste de Moscou en Amérique. Kardach: Au jour anniversaire.*

„Slovansky Prehled", ч. 4—5. Зміст: *N. L Okurev: Starozistnosti jiznich Slovanu a jeich vedecky vyznani. J. Hostovsky: Dilo Jevgenije N. Cirikova. F. Hybl: Car Symeon. V. Dresler: Slovansky latky v polskem romane. D. Prohaska: Srbskocharvatska literatura po valce. Rozhledy po slovanskem zivole.*

„Przegląd Polityczny", czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Warszawa, Maj 1927. Tom VI. Treść: dr. Z. Aluński: Możliwości rewizji traktatów według Paktu Ligi Narodów; St. Litauer: Bilans stosunków gospodarczych niemiecko-sowieckich w 1926 r.; Karol Rose: Nasz stosunek do Niemiec w świetle ostatnich wypadków; Eug. Hinterhof: Walka o Mosul; Kronika zagraniczna; Bibliografia; Chronologiczne zestawienie wydarzeń.

Відозви і комунікати.

На поміч зльокавтованим службовикам.

(Поклик до всього українського громадянства.)

Незавидною є доля бувших державних службовиків української національности. Сповнюючи обовязок супроти українського народу в часі його визвольних змагань — вони стали його жертвами.

Підчас польсько-української війни, коли ще справа державної приналежности Східної Галичини не була вирішена, вони відмовились скласти присягу польській державі. За це позбавив їх уряд праці.

На терені Східної Галичини живе около 3 тисячі зльокавтованих службовиків. Не менше число припадає на зльокавтованих службовиків бувшої російської імперії.

Всі спроби організації зльокавтованих службовиків були досі безуспішні, бо польський уряд не хотів приняти до відома статуту Товариства Зльокавтованих Службовиків. Щойно рішенням з дня 4. V. 1927 р. приняло воєвідство до відома статут Т-ва „Взаїмна допомога неприйнятих до служби службовиків бувшої австрійської і російської держави і емеритів". Т-во, яке повстане у Львові, має право основувати секції-філії на цілій території українських земель.

Головною метою Т-ва, нести моральну та матеріяльну допомогу зльокавтованим службовикам. Величезна більшість службовиків находиться в розпучливім матеріяльнім положенні. В голоді і злиднях живуть їх жінки та діти. Нерідкими бувають випадки божевілля і самогубства. Люди наймаються як денні зарібники до найтяжчої праці, щоби лише заробити на прожиток родини.

Їх положення може поліпшитися, коли всі зльокавтовані службовики зрозуміють вагу та значіння власної організації і вступлять у члени свого Т-ва. Їм на поміч повинні поспішити всі товариші службовики, на державній службі і вступити як спомагаючі члени і добродії до Т-ва.

І до Вас в першу чергу звертаються члени основники Т-ва з закликом допомоги. Дальше до всього українського громадянства, до всіх українських економічних і культурних установ, щоби поспішили з допомогою жертвам лихоліття, які сповнили свій тяжкий обовязок супроти українського народу в часі його визвольних змагань.

Зльокавтовані службовики є переконані що їх заклик найде також відгомін серед українських братів в Америці і що в цей спосіб спільними зусиллями всеї української суспільности будуть положені тривкі основи під нову організацію.

Організаційний почин зроблений і створений вже тривкий осередок, довкруги якого повинні гуртуватися всі зльокавтовані службовики, щоби власною силою і взаїмною допомогою вибороти собі кращу долю.

Черга за українським громадянством.

Всі свідомі громадяне повинні вписуватися в члени Т-ва, вплачувати вкладки та складати жертви. Товариство приступає зараз до оснування кооперативи і просить рівночасно всіх свідомих товаришів і громадян декларувати свої уділи.

Всякі датки просимо слати на книжечку вкладкову ч. 8115 Центр. Кооп. Банку у Львові, Ринок ч. 10, І. п.

Всіх ближчих інформацій іменем членів основників уділює Дмитро Колісник, Львів, вул. Городецька, ч. 95.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру.

Жовква.
22. VI. Ой не ходи Грицю.
23. VI. Сирітка Хася.
24. VI. Життя Людини.

Львів.
25. VI. Життя Людини.
26. VI. год. 3·30 Життя Людини, — год. 8·30 Блакитний лис. 5-?

Вписи до захоронки на Стрийському передмістю (вул. Софії 25) і до всіх кляс (від І.—VIII.) всенародньої 7-клясової дівочої школи ім. Шевченка (вул. Мохнацького 12) починаються 14. червня і будуть відбуватися що дня від 8—12 год. рано і від 2—4-ої пополудни в канцелярії школи (І. поверх). Бідні учениці звільнені зовсім від оплати. Ново зголошуючіся мають предложити метрику, посвідку щіплення віспи і останнє шкільне свідоцтво. 2365 3—4

Прив. муж. учительська семінар я „Рідної Школи" у Львові (вул. Крупярська ч. 15). Вступні іспити на II. III., IV. і V. курс відбудуться 24., 25. і 27. червня. Зголошуватися до 23. червня. Іспитова такса 15 зол., вписове 8 зол. Вступний іспит на І. курс 29. червня о год. 8. рано. Вписи від 23. до 29. червня. Ближчих інформацій уділює Управа семінарії щоденно пополудни. 2—3

З приватної ґімназії Р. Ш. в Чорткові. Вступні іспити до приготовної і до І. кляси відбудуться 28. червня о год. 10. перед полуднем. Вступні іспити до кляс від II.—VI. відбудуться 29. і 30. червня. Зголошуватись день перед іспитом. — *Управа ґімназії.* 2306 2-3

З Дирекції ґімназії „Рідної Школи" в Яворові з правом державних шкіл. Вступні іспити до І. кл. будуть 30. червня, до кл. II—VIII в днях 20—25 червня. З новим шк. роком відкривається крім дотеперішньої бурси (опл. 50 зол. міс.) ще „Дешева Бурса" (опл. 30 зол. міс., або довіз харчами). Зголошення до Управи ґімназії. — *Управа ґімназії.* 2401 1—2

Вакаційний курс артистичних робіт для учительок устроюють СС. Василіянки у Львові при вул. Длуґоша ч. 17. дня 5. липня. В обсяг науки входять: ручне трикотарство, тканина, тенеріфа і батік. Учительки з провінції можуть мати приміщення. Близші інформації подається устно і письменно. 2403 1—3

Вже приймається зголошення до учит. семінарії і 7.клясової школи вправ **С. С. Василіянок у Станиславові.** Школи мають право прилюдности. Кошт науки мінімальний. Учениці можуть одержати приміщення в інституті по уміркованій ціні. Інформації устні і письменні. Вступні іспити 30. червня. 2402 1—3

Звичайні Загальні Збори „Української Видавничої Спілки", кооперативи з обмеженою порукою у Львові, відбудуть ся у Львові в середу 30. червня 1927 о год. 12. в пол. в салі засідань тов. „Просвіта", Львів, Ринок ч. 10, II. пов., з таким порядком нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт Управи і Надзірної Ради за 1926 рік. 4) Звіт з ревізії, переведеної відпоручником Ревізійного Союза Українських Кооператив і Комісією Надзірної Ради. 5) Затвердження білянсу за 1926 рік. 6) Розділ чистого зиску. 7) Вибір Надзірної Ради. 8) Внесення і запити. — Львів, дня 15. червня 1927. — *Надзірна Рада.* 2406

Приватна ґімназія Р. Ш. в Городенці з правами державних шкіл вже й на 1927/28 рік подає до відома: Вступні іспити до І. кл. відбудуться в понеділок 22. червня о годині 9. перед полуднем. Вступні іспити до II.—VI. кл. відбудуться 27. і 29. червня. Управа приймає зголошення до 26. червня. Вписи до кл. I.—VI. триватимуть до 2. липня включно. — *М. Бараник* управитель. 2361 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Прибиті тяжким горем по причині несподійної і скоропостижної смерти нашого найдорожшого мужа, батька і дідуня, о. Емиліяна Гавацького, пароха Стінки пов. Бучач, почуваємося до обовязку зложити отсею дорогою щиру подяку всім тим, котрі як в часі недуги так і по смерти поспішили з розрадою, співчуттям і тим старалися зменшити наш великий біль. В першій мірі дякуємо Вп. панству Шлемкевичам, Збудовським,Носковським і Вп. п. дир. Евґлеві. Дальше дякуємо Всечесніщому Духовенству, котре мимо злої погоди прибуло з поблизьких і далеких сіл, в числі 17 осіб, щоб віддати останню прислугу своєму собратові. Зокрема дякуємо Всеч. оо. Носковському, Чорноморову, Барничеві та Галібеєві за трогаючі до глибини душі прощальні слова, які з красномовністю кидали на гріб Покійника. Спасибіг всім парохіянам Стінки, Космирина і других сусідних сіл, брацтвам церковним, які щиро співчували по втраті свойого пастиря, та взяли в сумному обряді численну участь. Дякуємо також хорові з Коропця, півцям церковним та причинилися до звеличання похорону. Нехай Господь всім Вам уділить заплати своїми небесними щедротами! — *Жена, діти і внуки.* 2405